

næstsidste Taler (H. L. Møller) dvælede særlig ved de historiske Bygninger i deres Egenskab af historiske Mindesmærker og ved, at det kom an paa, om de vare ægte eller uægte, og talte om tusindaarig Bestaaen. Jeg maa sige, at noget mere uægte end disse Hansenske Bygninger kan man daarlig tænke sig. Delvis kunde han ikke gøre for det paa Grund af de daarlige Tider. De bestaa for en Del af Træ med Kalkpuds, hvad vi fik sørgelig Erfaring for ved Christiansborg Slots Brand. Skulde dette Spirs Rejsning give Anledning til en indgribende Rekonstruktion og Konsolidering af Frue Kirke, vilde det efter mit Syn paa Sagen just ikke være at beklage.

Jeg kan heller ikke lide, at det ærede Medlem fra Fredensborg (Johan Knudsen), som altsaa forstod at skatte den Symbolik, som ligger i Brugen af Betegnelser som „Overceremonimester“ som Udtryk for sin Haan overfor dette Spir, aldeles ikke kan forstaa den Symbolik, som ligger i, at en Slægt genrejser dette gamle Spir, som i København Storhedsdage ragede op over Byen. Thi det maa man ikke glemme, at den Tid, da Frue Kirkes Spir knejsede højt mod Sky, var en Periode, som i mange Maader stod langt, langt over den Periode, hvor Kirken i sin nuværende Skikkelse blev rejst igen, delvis af Grunde, som den sidste Slægt paa ingen Maade kunde siges at være ansvarlig for. Det var Tider, hvor København netop var en Købmandshavn, hvor Handel og Næringsliv florerede. Det forekommer mig dog, at det maa kunne forstaaes, at der ligger nogen ægte Symbolik i at genoprejse den Tid i det Ydre ved Opførelse af dette Spir, da det dog vel turde være saa — og vi kunne sige det med Stolthed og Glæde —, at det nuværende København atter er begyndt at svare til sit Navn at være en Købmandshavn og en By, som virkelig er et Næringslivets Centralpunkt.

Hovedindvendingerne samle sig imidlertid om de bekendte og ret kildne Spørgsmaal, som høre ind under det stilistiske, og som det naturligtvis for en lovgivende Forsamling som denne altid er noget vanskeligt at dømme om. Maa jeg for det første sige, at den rent klassiske Stil, hvori C. F. Hansen siges at have bygget denne Kirke, vel overhovedet turde passe meget daarligt for Kirker. Det er dog vel saa, at man begynder i den romanske Stil at efterligne de hedenske Templer, men den egentlige Kirkebygning, det egentlige kristelige Gudshus, fik først sin Skikkelse; sit arkitektonisk-kunstneriske Udtryk i Gotikken, og man tør vel sige, at de Barok-

kirker og Barokspir, som senere ere rejste, paa en vis Maade vare en Slags antikerende Gotik. Nu er det interessant at lægge Mærke til den Mangel paa Pietet overfor Fortiden, som C. F. Hansen viste ved Opførelsen af sine Bygninger. Den hang blandt andet sammen med det ejendommelige for hans Tid, dens Armod og dens Hovmod i skøn Forening, som fandt Udtryk i, at man mente, at den Stilart, hvori man da byggede, lavede sine Møbler, o. s. v., o. s. v., var den eneste, der burde herske paa Bjerget, medens alle andre Perioder kunstnerisk betegnede Forfaldsperioder. Dette fuldkommen uhistoriske Synspunkt var netop det raadende, det til Grund liggende i C. F. Hansens og hans Tids Synsmaade. Men overfor den megen Tale om Stilrenhed vil jeg for det første slaa fast, at den ene Taler efter den anden har indrømmet, at en Mængde skønne Bygninger — jeg kunde fristes til at tillade mig det Paradoks, at saa at sige alle smukke Bygninger i Europa — ere en Blanding af forskellige Stilarter, og for det andet vil jeg sige, at naar man ser, hvorledes gotiske Kirker pludselig have faaet Tilbygninger af Renaissanceart, Barokart, Empireart o. s. v., maa man deri beundre eet, nemlig den Dristighed og Selvstændighed, hvormed de paagældende Perioder sætte deres Stilretning igennem. Det er, om jeg saa maa sige, kun de aandsfattige Perioder, de Perioder, der ere golde og mangle kunstnerisk Fylde og Fødeevne, som dyrke Stilrenheden, som ikke have andet end dette tarvelige at kopiere en eller anden af Fortidens Stilarter og endelig passe paa, at det bliver nøjagtigt i alle mulige Enkeltheder. De store Tider derimod ere ikke bange for at skabe deres egen Stil, deres egen Synsmaade overfor de gamle Stilarter, at tvinge den igennem, og de bryde sig ikke om de berømte Indvendinger, at man derigennem bryder Stilen, Sammenhængen o. s. v. Det staar for mig i Grunden som det afgørende i hele denne Sag, at selve Dyrkelsen af Stilrenheden, sat op paa den Maade, som den nu er bleven det, vilde, hvis den sejrede her i Landet, betyde, at vi befandt os i en aandelig kunstnerisk Armopperiode, og at vi ikke vovede at have vort eget selvstændige Syn paa, hvorledes man kan blande forskellige Kunstarter og Stilarter sammen og derigennem skabe en harmonisk Helhed, at vi ikke turde vise, at vi vovede at trodse det Syn igennem til Trods for al Stildoktrinarisme.

Jeg vil imidlertid gøre den Betragtning gældende, paa hvilken jeg selv lægger